

KOULUNKÄYNTI YLI KUNTARAJOJEN -TYÖRYHMÄN RAPORTTI 29.3.2005

Paula Sermilä, Helsinki	puheenjohtaja
Maj-Britt Fogelberg, Vantaa	
Tiina Hirvonen, Vantaa	
Keijo Lax, Helsinki	
Antti Rönkä, Kauniainen	
Eila Tanninen, Vantaa	
Kaisu Toivonen, Espoo	
Harri Virta, Espoo	
Paula Ylöstalo-Kuronen, Vantaa	
Minna Antila, Helsinki	sihteeri
Maarit Frank,	asiantuntija
Margareta Nygård,	asiantuntija

SISÄLLYSLUETTELO

1. Toimeksianto	3
2. Lainsäädännöllinen tausta	3
2.1. Yleistä.....	3
2.2. Ensisijainen koulu.....	4
2.3. Toissijainen koulu	4
3. Nykytilanne.....	5
3.1. Ulkokuntalaisten koulunkäyntiä koskevat päätökset ja sopimukset.....	5
3.2. Oppilasmäärätiedot	7
3.3. Koulunkäyntikustannukset ja laskutusperuste	7
4. Pääkaupunkiseudun kuntarajat ylittävä reuna-alueyhteistyö – työryhmän raportti	8
5. Työryhmän esitykset.....	9
5.1. Painotetun opetuksen järjestäminen.....	9
5.2. Erityisopetuksen järjestäminen	10
5.3. Raja-alueyhteistyö	10
5.4. Kustannusvastuun periaatteet	11
5.5. Yleisopetuksen toissijainen koulupaikka.....	11
6. Yhteenveto työryhmän esityksistä	12

1.Toimeksianto

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten johtavista luottamushenkilöistä sekä kaupunginjohtajista muodostettu pääkaupunkiseudun neuvottelukunta toteusi kesällä 2004 tarpeelliseksi selvittää koulunkäyntimahdollisuuksia yli kuntarajojen.

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta on 16.11.2004 laatinut pääkaupunkiseudun kuntien palvelujen yhteiskäytön periaatteet. Periaatteiden mukaan yhteiskäyttö tarkoittaa sitä, että kuntalaiset voivat käyttää pääkaupunkiseudun kuntien järjestämiä palveluja kuntarajoista riippumatta. Tämä edellyttää kuntien yhteistoimintaa palvelutuotannon järjestämisessä. Periaatteiden mukaan palvelujen yhteiskäyttöä pyritään edistämään ensisijaisesti lakisääteisten palvelujen osalta sopimuksiin perustuen. Palvelukapasiteetin tehokkaan käytön osalta periaatteissa todetaan, että olemassa oleva vapaa kapasiteetti on järkevä käyttää yhtä kuntaa tai sen osa-aluetta laajemmin, jos ylikapasiteettia on ja kysyntä pääkaupunkiseudulla kasvaa. Ennen uuden tarvepohjaisen palveluinvestoinnin hankepäätöstä selvitetään, onko investointia korvaavia palveluja ostettavissa muista pääkaupunkiseudun kunnista, onko se perusteltua järjestää yhteistuotantona tai hankkia muilta palveluntuottajilta. Palvelujen hinnoittelun osalta periaatteiden pääsääntönä on se, että jos kunnan asukas käyttää toisen kunnan lakisääteisiä palveluja, käyttäjän kotikunta maksaa käytöstä aiheutuvat nettokustannukset.

Kaupunkien opetus- ja koulutoimen johtajat nimesivät koulunkäyntiä yli kuntarajojen selvittävään työryhmään Helsingistä Paula Sermilän ja Keijo Laxin, Espoosta Kaisu Toivosen ja Harri Virran, Vantaalta Paula Ylöstalo-Kurosen tai Maj-Britt Fogelbergin, Tiina Hirvosen ja Eila Tannisen sekä Kauniaisista Antti Rönkän. Ryhmän pysyväksi asiantuntijaksi pyydettiin ruotsinkielisen koulutuslinjan johtaja Margareta Nygård Helsingistä. Asiantuntijana työryhmä kuuli rahoitussuunnittelija Maarit Frankia Helsingistä. Työryhmän sihteerinä toimi hallintolakimies Minna Antila Helsingistä.

Työryhmä aloitti työskentelyn syksyllä 2004 ja kokoontui 28.10.2004, 22.11.2004, 21.12.2004, 5.1.2005, 21.1.2005 ja 7.3.2005. Työryhmän selvitystyö rajattiin koskemaan perusopetusta, koska II-asteen yhteistyötä käsittelevä työryhmä on jo olemassa.

2. Lainsäädännöllinen tausta

2.1. Yleistä

Työryhmä on selvittänyt kunnan perusopetuksen järjestämisvelvollisuuden ja oppilaiden ottamisen lainsäädännöllistä taustaa. Oppilaan koulupaikan määräytymistä on tarkasteltu lainsäädäntöön pohjautuen ensisijaisen ja toissijaisen koulupaikan määräytymisen näkökulmasta. Ensisijaisella koulupaikalla tarkoite-

taan kunnan oppilaalle osoittamaa koulupaikkaa ja toissijaisella koulupaikalla oppilaan vapaaseen hakeutumisoikeuteen perustuvaa koulua.

2.2. Ensisijainen koulu

Perusopetuslain 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Täyttääkseen tämän velvollisuutensa kunta tulee osoittaa jokaiselle oppilaalle perusopetuslain 6 §:n mukainen koulutuspaikka eli ns. lähikoulu, jossa opetusta annetaan sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään.

Perusopetuslain 4 §:n 1 momentin mukaan kunta voi järjestää perusopetuslaisissa tarkoitettuja palveluita itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia ne perusopetuslain 7 §:ssä (rekisteröity yhteisö tai säätiö) tai 8 §:ssä (valtio) tarkoitetulta perusopetuksen järjestäjältä. Toisin sanoen oppilaan ensisijainen koulu voi olla kunnan oma koulu tai kunnan tekemän sopimuksen perusteella toisen kunnan, kuntayhtymän, yksityisen koulutuksen järjestäjän tai valtion koulu.

Kunnan velvollisuus osoittaa oppilaalle koulu koskee oman kunnan aluetta. Jos kunnassa ei ole oppilaalle omakielistä koulua tai esimerkiksi oppilaan tarvitsemia erityisopetuspalveluita, kunta joutuu tekemään sopimuksen toisen kunnan tai yksityisen koulutuksen järjestäjän kanssa oppilaan osoittamisesta muuhun kuin oman kunnan kouluun.

Perusopetuslain 28 §:n 1 momentin mukaan oppilaalle syntyy ehdoton oikeus käydä kunnan hänelle osoittamaa koulua.

Opetusta järjestettäessä kunnan on myös otettava huomioon, ettei oppilaan päivittäisen koulumatkan enimmäiskesto ylitä perusopetuslain 32 §:n 2 momentin aikarajoja.

Perusopetuslain 4 §:n 3 momentin mukaan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista.

2.3. Toissijainen koulu

Toissijaisella koululla tarkoitetaan muuta kuin kunnan oppilaalle osoittamaa ensisijaista koulua. Perusopetuslain 28 §:n 2 momentin mukaan oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi muuhun kuin kunnan hänelle osoittamaan kouluun. Oppilas voi pyrkiä johonkin muuhun oman kuntansa kouluun, muun kunnan kouluun, valtion kouluun tai yksityiseen perusopetusta järjestävään kouluun. Jos oppilas pyrkii muuhun kuin kunnan hänelle osoittamaan ensisijaiseen kouluun tai muun kunnan kouluun, kunnalla ei ole velvollisuutta ottaa oppilasta kouluun. Myöskään yksityisellä opetuksen järjestäjällä tai valtion koululla ei ole velvollisuutta ottaa oppilasta kouluun, jos se kunnan kanssa tekemän sopimuksen perusteella toimii ensisijaisena kouluna kunnassa asuville lapsille. Näihin kouluihin on ensisijainen oikeus päästä niillä oppilailla, joiden ensisijaisiksi kouluiksi koulut on osoitettu.

Jos koulussa on tilaa myös ulkopuolelta hakeutuville oppilaille, heitä voidaan ottaa näihin kouluihin. Opetuksen järjestäjä voi päättää kouluun otettavien oppilaiden määrän jo etukäteen. Kunta voi asettaa omasta kunnasta hakeutuvat ns. toissijaiset hakijat etusijalle sekä päättää, että osa tai kaikki paikat ovat vapaasti haettavissa. Muilta osin on perusopetuslain 28 §:n mukaan toissijaisiin kouluihin hakeutuviin oppilaisiin sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Toissijaisella hakijalla ei ole lakiin perustuvaa oikeutta maksuttomaan koulukuljetukseen tai avustukseen. Opetuksen järjestäjä voi tarjota maksuttoman kuljetuksen niin halutessaan.

3. Nykytilanne

3.1. Ulkokuntalaisten koulunkäyntiä koskevat päätökset ja sopimukset

Työryhmä toteaa, että pääkaupunkiseudun kunnista Helsinki on päättänyt, että Helsingin kaupungin peruskouluihin ei varata oppilaspaiikkoja eikä määrärahaa uusia ulkokuntalaisia varten lukuun ottamatta Helsingin kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen perusteella otettavia ensisijaisia oppilaita. Toissijaisia ulkokuntalaisia hakijoita varten ei ole tilaa, koska heitä varten ei varata määrärahaa eikä koulutuspaikkoja. Yhdenvertaisuuden periaate edellyttää, että toissijaisina hakijoina ei oteta minkään kunnan ulkopaikkakuntalaisia oppilaita. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 8.2.2000 antaman päätöksen nro 00/39/3 perusteella voidaan todeta, että Helsingin kaupungin ulkokuntalaisten koulunkäyntioikeutta koskevat periaatteet on hyväksytty.

Lisäksi Helsingin kaupunki on päättänyt, että perusopetuslain 28 §:n 2 momentin tarkoittamassa ns. toissijaisessa oppilaaksiotossa otetaan ensisijaisesti Helsingissä asuvia lapsia.

Espoon kaupunki on päättänyt, että englanninkieliseen opetukseen, kaksikieliseen opetukseen, montessoriopetukseen, painotettuun opetukseen ja kielikyöpyopetukseen otetaan ensisijaisesti Espoossa asuvia lapsia.

Vantaan kaupunki on päättänyt, että Vantaan kansainvälisen koulun sekä Kai-vokselan ja Kilterin koulun englanninkielisille luokille otetaan ainoastaan vantaalaisia oppilaita.

Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki ovat kumpikin osaltaan päättäneet oppilaan koulunkäyntioikeudesta oppilaan asuinpaikan muuttuessa. Päätöksen mukaan jos peruskoulun oppilaan asuinpaikka muuttuu kaupungin ulkopuolelle, päättyy oppilaan koulunkäyntioikeus kaupungin peruskoulussa viimeistään muuttoajankohdan lukuvuoden lopussa.

Työryhmä toteaa, että Helsingin kaupunki on sopinut Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Kaisaniemen ala-asteen

koulussa tai Kruununhaan yläasteen koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, joka käy Suomen Kansallisoopperan balettikoulua. Vantaan kaupungin osalta sopimus on oppilaskohtainen. Vastaavat kuntakohtaiset sopimukset Helsingin kaupungilla on myös Tuusulan, Hattulan Riihimäen ja Järvenpään kaupungin kanssa.

Helsingin ja Espoon kaupungit ovat sopineet siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan kymmenelle Espoon kaupungissa asuvalle ruotsinkieliselle oppilaalle Munksnäs högstadieskolanissa. Helsingin kaupunki on sopinut myös Nurmijärven, Vihdin ja Riihimäen kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuspaikan em. kunnissa asuville ruotsinkielisille oppilaille.

Lisäksi Helsingin kaupunki on sopinut kuntakohtaisesti Nurmijärven ja Kirkkonummen kunnan kanssa ja oppilaskohtaisesti Janakkalan kunnan kanssa, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Albertin koulussa niille em. kunnassa asuville oppilaille, joille vastaavaa opetusta ei ole kotikunnassa järjestettävissä. Albertin koulu on kaksikielinen erityiskoulu/peruskoulu, jonka opetuskielinä ovat suomi ja viittomakieli.

Albertin koulun lisäksi Helsingin kaupungilla on ollut mahdollista sopia ulkokuntalaisten ottamisesta vapaaksi jääville oppilaspaikoille Minervaskolaniin, Zachariasskolaniin ja Ulfåsaskolaniin edellyttäen, että oppilaaksiotosta ei aiheudu uuden opetusryhmän muodostamista.

Helsingin kaupunki on sopinut neljäntoista Helsingin kaupungissa toimivan yksityisen opetuksen järjestäjän kanssa, että yksityinen opetuksen järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Helsingin kaupungissa asuville oppilaille.

Espoon ja Kauniaisten kaupungit ovat sopineet kolmen viimeisen luokan perusopetuksen järjestämisestä espoolaisille oppilaille Kauniaisten perusopetusta antavissa kouluissa sekä peruskoulun lisäopetuksen järjestämistä sekä luokkamuotoisen erityisopetuksen ja englanninkielisen opetuksen järjestämisestä kauniaislaisille oppilaille Espoon kouluissa.

Espoon kaupunki on sopinut neljäntoista Helsingin kaupungissa toimivan yksityisen opetuksen järjestäjän kanssa, että Espoon kaupunki maksaa erikseen sovitun korvauksen kaikista espoolaisoppilaista, jotka aloittavat koulunkäynnin ko. kouluissa lukuvuonna 1999–2000 tai sen jälkeen niin kauan kuin heidän opetusensa kestää ko. kouluissa.

Vantaan kaupunki on sopinut Helsingin kaupungissa toimivan Pohjois-Haagan yhteiskoulu osakeyhtiön kanssa siitä, että Pohjois-Haagan yhteiskoulu järjestää perusopetuksen vantaalaisille oppilaille, jotka on otettu Pohjois-Haagan yhteiskoulun painotettua opetussuunnitelmaa noudattavaan opetukseen ja jotka ovat aloittaneet ylläpitäjän koulussa lukuvuonna 1999–2000 tai sen jälkeen niin kauan kuin heidän perusopetuksensa kestää ylläpitäjän koulussa.

Vantaan kaupunki on sopinut Tuusulan kunnan ja Keravan kaupungin kanssa perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuspaikan järjestämisestä Helsingin skola -nimisessä yläasteen koulussa ruotsinkielisille Tuusulan kunnassa ja Keravan kaupungissa asuville oppilaille.

3.2. Oppilasmäärätiedot

Perusopetus 2003

(luvut pohjautuvat raporttiin ZKUN6SBK 10.11.2003 opetushallituksen perustietokysely 20.9.2003 sisältää esiopetuksen)

Opiskelijoiden jakautuminen koti/asuinkunnittain

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Vantaa
Espoo	28587	56	426	6
Helsinki	31	45705	2	68
Kauniainen	78	6	1292	0
Vantaa	21	76	1	24046
Muu kunta	71	58	6	140
Yhteensä	28788	45901	1727	24260

3.3. Koulunkäyntikustannukset ja laskutusperuste

Perusopetus vuonna 2003

	Toteutuneet kustannukset	Pääoma- vuokrat	Yksikkö- hinta	Ero- tus:kustannukset -yksikköhinta		Ero- tus:kustannukset -yksikköhinta	
				pääomavuokrat mukana	ei pääomavuok- ria	€/opp	%
	€/opp	€/opp	€/opp	€/opp	%	€/opp	%
Espoo	5 167	876	4 513	1 530	33,9	654	14,5
Helsinki	5 429	1 135	4 429	2 135	48,2	1 000	22,6
Kauniainen	5 593	0	4 660	933	20,0	933	20,0
Vantaa	4 732	597	4 532	797	17,6	200	4,4
Keskimäärin	5 230	652	4 534	1 349	29,8	697	15,4
raportti K05G6MOS							

Helsingin kaupunki on arvioinut muuttuvien kustannusten osalta yhden oppilaan vaikutusta kustannuksiin. Esimerkiksi Helsingin kaupungin peruskoulujen vuoden 2004 määrärahojen perusteella yhden uuden oppilaan aiheuttamaksi lisäkustannukseksi tällöin saatiin seuraava:

Opetuksen palkkausmenot	2 540 euroa
Laskennallinen määräraha	159 euroa

Kouluruokailu	301 euroa
Yhteensä	3 000 euroa

Oppilaan aiheuttama keskimääräinen lisäkustannus 3 000 euroa on vähemmän kuin kunnalle yhdestä oppilaasta tuleva yksikköhintarahoitus, mikä vuonna 2004 on Helsingin kaupungin suomenkielisessä perusopetuksessa 4 488,53 euroa/oppilas ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 4 937,38. Tällöin kustannuksissa ei ole otettu huomioon esimerkiksi kiinteistökustannuksia. Vuoden 2004 talousarvion mukaan nettomääräiset kokonaiskustannukset Helsingin kaupungin suomenkielisessä perusopetuksessa ovat 6 328,64 euroa/oppilas ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 7 103,94 euroa/oppilas.

Erityisoppilaiden vaikutus yksikköhintaan rahoituslaskelma v. 2004

	Helsinki	Vantaa	Espoo	Kauniainen
Kunnalle vahvistettu yksikköhinta	4525,24	4648,58	4605,69	4802,03
Ruotsinkielinen opetus / yksikköhinta				
vammainen oppilas	14402,89	14488,13	14451,57	14606,48
vaikeasti vammaisen oppilas	21698,04	21783,27	21746,72	21901,63
erityisoppilas	6528,11	6613,38	6576,82	6731,77
yleisopetuksen oppilas	4676,03	4761,27	4724,71	4879,62
Suomenkielinen opetus / yksikköhinta				
vammainen oppilas	13954,04	14024,89	13995,32	14150,66
vaikeasti vammaisen oppilas	21249,19	21320,03	21290,47	21445,81
erityisoppilas	6079,26	6150,14	6120,57	6275,95
yleisopetuksen oppilas	4227,18	4298,03	4268,46	4423,80

4. Pääkaupunkiseudun kuntarajat ylittävä reuna-alueyhteistyö – työryhmän raportti

Työryhmän lähtökohtana oli selvittää kuntarajat ylittävää yhteistyötä, jolla voidaan välttää investointeja. Raportissa on kuvattu paljon nykyistä tilannetta ja raportti painottuu perusopetuksen järjestämiseen. Raportti käsittelee kunnittain muun muassa painotettua perusopetusta ja kieliohjelmia sekä selvittää koulujen mitoittamiseen, olemassa olevien koulujen kapasiteetin määrittämiseen ja tilaohjelmien laatimiseen liittyviä periaatteita sekä tilaohjelmien kuntakohtaisia eroavaisuuksia.

Työryhmä tarkasteli mahdollisia yhteisiä kouluhankkeita ja toteaa raportissaan, että reuna-alueiden suunnittelu tulisi tapahtua palvelujen mitoittamisen ja järjestämisen suhteen naapurikuntien kanssa yhteistyössä ja kiinnittää erityisesti

huomiota siihen, että hankkeen toteuttamisesta tulee keskustella raja-alueen kaavoitusvaiheessa.

5. Työryhmän esitykset

Perussäännökset kuntien yhteistoiminnasta ovat kuntalaissa. Kuntalaissa säädetty kuntien yhteistoiminta perustuu aina kuntien yhtäpitävien päätösten nojalla toteutettavaan sopimukseen. Myös lakisääteisten tehtävien hoitaminen yhteistyössä voi olla mahdollista. Näin on ainakin silloin kun erityislaissa todetaan, että kunnat voivat hoitaa lakisääteisen tehtävän yhdessä.

Perusopetuslain mukaan kunnat voivat järjestää perusopetuslaissa tarkoitetut palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Sopimukseen perustuva yhteistoiminta on vapaaehtoista ja kunnat voivat siten itse harkita, ryhtyvätkö he yhteistoimintaan muiden kuntien kanssa ja missä muodossa yhteistoimintaa harjoitetaan.

Perusopetuslaissa säädetään lähikouluperiaatteesta ja kunnan velvollisuudesta osoittaa oppivelvolliselle lähikoulu tai muu soveltuva koulupaikka. Perusopetuslain 6 §:n mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiope-
tusta järjestettäessä tulee ottaa lisäksi huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluita. Säännökset liittyvät läheisesti sekä opetusjärjestelyiden että koulukuljetusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Raportin tavoitteena on ollut tarkastella koulunkäyntiä yli kuntarajojen oppilaiden ja kotien näkökulmasta lähikouluperiaate huomioiden.

5.1. Painotetun opetuksen järjestäminen

Työryhmä esittää, että Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunki sopivat Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Kaisaniemen ala-asteen koulussa tai Kruunuhaan yläasteen koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, joka käy Suomen Kansallisopperan balettikoulua. Sopimuksen tekemisestä aiheutuvaa kustannusvastuuta käsitellään raportin kohdassa 5.1.4. Oppilaan asuinkunta vastaa koulumatkajärjestelyistä ja -kustannuksista.

Työryhmä esittää, että Kauniaisten kaupunki sopii Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Kaisaniemen ala-asteen koulussa tai Kruunuhaan yläasteen koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, joka käy Cantores Minores-kuoroa. Sopimuksen tekemisestä aiheutuvaa kustannusvastuuta käsitellään raportin kohdassa 5.1.4. Oppilaan asuinkunta vastaa koulumatkajärjestelyistä ja -kustannuksista.

Työryhmä toteaa, että muilta osin painotettua opetusta koskevaa yhteistyötä ei esitetä laajennettavaksi.

5.2. Erityisopetuksen järjestäminen

Työryhmä esittää, että Vantaan ja Kauniaisten kaupunki sopivat Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Albertin koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, jolle vastaavaa opetusta ei ole asuinkunnassa järjestettävissä. Sopimuksen tekemisestä aiheutuvaa kustannusvastuuta käsitellään raportin kohdassa 5.1.4. Oppilaan asuinkunta vastaa koulumatkajärjestelyistä ja -kustannuksista.

Työryhmä esittää, että Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunki sopivat Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan ruotsinkielisessä Minervaskolanissa, Zachariasskolanissa ja Ulfosaskolanissa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, jolle vastaavaa opetusta ei ole asuinkunnassa järjestettävissä. Työryhmä esittää myös, että Sipoon ja Kirkkonummen kunnalle varataan vastaava mahdollisuus sopia ensisijaisesta koulunkäyntioikeudesta. Sopimuksen tekemisestä aiheutuvaa kustannusvastuuta käsitellään raportin kohdassa 5.1.4. Oppilaan asuinkunta vastaa koulumatkajärjestelyistä ja -kustannuksista.

Työryhmä toteaa, että Espoon ja Kauniaisten kaupunki ovat sopineet siitä, että Espoon kaupunki järjestää sekä suomenkielisen että ruotsinkielisen luokkamuo-toisen erityisopetuksen kauniaislaisille oppilaille Espoon kouluissa. Sopimukseen sisältyy kustannusvastuut. Työryhmä esittää, että nykytilaa jatketaan.

Työryhmä toteaa, että ulkokuntalaisella oppilaalla on koulun oppilaana oikeus samalla periaatteella kuin oman kunnan oppilaalla koulussa järjestettävään aamu- ja iltapäivätoimintaan.

5.3. Raja-alueyhteistyö

Työryhmä toteaa, että Espoon ja Kauniaisten kaupungit ovat sopineet kolmen viimeisen luokan perusopetuksen järjestämisestä espoolaisille oppilaille Kauniaisten perusopetusta antavissa kouluissa sekä peruskoulun lisäopetuksen järjestämistä sekä luokkamuo-toisen erityisopetuksen ja englanninkielisen opetuksen järjestämisestä kauniaislaisille oppilaille Espoon kouluissa.

Lisäksi työryhmä toteaa, että Helsingin ja Espoon kaupungit ovat sopineet, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan kymmenelle Espoon kaupungissa asuvalle ruotsinkieliselle oppilaalle ja että Helsingin kaupungin opetusvirasto on oikeutettu sopimaan suomenkielisten kuntien kanssa perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensisijaisen koulupaikan järjestämisestä niille ruotsinkielisille oppilaille, joiden asuinkunnassa ei ole mahdollista saada opetusta ruotsinkielellä.

Työryhmä viittaa pääkaupunkiseudun kuntarajat ylittävä reuna-alueyhteistyö-työryhmän raporttiin ja esittää, että raja-alueilla jatkossa yhteistyömahdollisuudet selvitetään jo alueen kaavoitusvaiheessa. Työryhmä esittää, että kunnat oikeutetaan tarvittaessa sopimaan kuntarajat ylittävästä koulunkäyntioikeudesta.

5.4. Kustannusvastuun periaatteet

Järjestettäessä oppilaalle sopimuksella toisen kunnan kanssa perusopetuslain 28 § 1 momentin tarkoittama koulutuspaikka koulunkäyntikunta myös sitoutuu koulutuspaikan järjestämään. Näin ollen keskimääräistä laskutettavaa kustannusta määrättäessä otetaan huomioon myös kiinteät kustannukset.

Työryhmä esittää, että kaupunkien järjestämässä koulutuksessa sovelletaan täyteen kustannusvastuuseen perustuvia korvauseriaatteita. Työryhmä esittää, että täyden kustannusvastuun periaatetta sovelletaan siten, että sopimuksissa määrätään oppilaasta laskutettava lopullinen kustannus etukäteen. Tämä vähentää byrokraattista kustannusselvittelyä, kiistoja mukaan otettavista eristä ja niiden soveltamisesta sekä lisäksi ennustettavuutta talousarvioiden valmistelussa.

Työryhmä esittää, että etukäteen määrätty kustannus olisi voimassa kaksi vuotta, jonka jälkeen laskutettava kustannus määrättäisiin taas kahdeksi vuodeksi ottamalla huomioon koulutuksen kustannusten ja valtion yksikköhintarahoitusten muuttuminen. Kustannusten määrittelyssä huomioidaan erityisoppilaiden vaikutus yksikköhintaan.

5.5. Yleisopetuksen toissijainen koulupaikka

Työryhmä esittää, että kunnat varaavat talousarvioidensa puitteissa määrärahaa myös toisesta kunnasta perusopetuslain 28 §:n 2 momentin tarkoittamassa ns. toissijaisessa oppilaaksiotossa hakeutuville oppilaille.

Jos oppilas perusopetuslain 28 §:n 2 momentin mukaisesti pyrkii oppilaaksi muuhun kouluun, on oppilaita kouluun otettaessa noudatettava yhdenvertaisia valintaperiaatteita. Kunta voi perusopetuslain 28 §:n 2 momentin mukaan päättää, että sen järjestämään opetukseen otetaan ensisijaisesti kunnassa asuvia lapsia.

Työryhmä esittää, että tässä tarkoitettujen kunnan ulkopuolella asuvien oppilaiden asuinkunnilta ei edellytetä korvausta koulunkäyntikustannuksista edellyttäen, että nykyisessä rahoituslainsäädännössä ei tapahdu oleellisia muutoksia. Koulunkäyntikunnalle valtion kautta tuleva yksikköhintarahoitus kattaa keskimäärin oppilaasta aiheutuvat lisäkustannukset, koska oppilaat tulevat vapaaksi jääneille oppilaspaikoille.

Työryhmä toteaa, että nämä oppilaat eivät ole myöskään oikeutettuja kunnan järjestämään tai avustamaan koulumatkaan. Perusopetuslain 28 §:n 2 momentin mukaisen ns. toissijaisen oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan perusope-

tuslain 32 §:n 3 momentin perusteella asettaa, että oppilaan huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

6. Yhteenveto työryhmän esityksistä

Ensisijaisella koulupaikalla tarkoitetaan kunnan oppilaalle osoittamaa koulupaikkaa ja toissijaisella koulupaikalla oppilaan vapaaseen hakeutumisoikeuteen perustuvaa koulua.

Työryhmä esittää, että

Painotettu opetus / ensisijainen koulupaikka

- Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunki sopivat Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Kaisaniemen ala-asteen koulussa tai Kruunuhaan yläasteen koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, joka käy Suomen Kansallisopperan balettikoulua,
- Kauniaisten kaupunki sopii Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Kaisaniemen ala-asteen koulussa tai Kruunuhaan yläasteen koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, joka käy Cantores Minoreskuoroa,

Erityisopetus / ensisijainen koulupaikka

- Vantaan ja Kauniaisten kaupunki sopivat Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan Albertin koulussa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, jolle vastaavaa opetusta ei ole asuinkunnassa järjestettävissä,
- Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunki sopivat Helsingin kaupungin kanssa siitä, että Helsingin kaupunki järjestää perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ns. ensisijaisen koulutuspaikan ruotsinkielisessä Minervaskolanissa, Zachariasskolanissa ja Ulfåsaskolanissa em. kaupungissa asuvalle oppilaalle, jolle vastaavaa opetusta ei ole asuinkunnassa järjestettävissä,
- Helsingin kaupunki oikeutettu sopimaan suomenkielisten kuntien kanssa perusopetuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensisijaisen koulupaikan järjestämisestä niille ruotsinkielisille oppilaille, joiden asuinkunnassa ei ole mahdollista saada opetusta ruotsinkielellä,

Raja-alueyhteistyö / ensisijainen koulupaikka

- raja-alueilla jatkossa yhteistyömahdollisuudet selvitetään jo alueen kaavoitusvaiheessa ja kunnat oikeutetaan tarvittaessa sopimaan kuntarajat ylittävistä koulunkäyntioikeudesta,

Kustannusvastuun periaatteet / ensisijainen koulupaikka

- kaupunkien järjestämässä koulutuksessa sovelletaan täyteen kustannusvastuuseen perustuvia korvausperiaatteita ja täyden kustannusvastuun periaatetta sovelletaan siten, että sopimuksissa määrätään oppilaasta laskutettava lopullinen kustannus etukäteen,
- etukäteen määrätty kustannus on voimassa kaksi vuotta, jonka jälkeen laskutettava kustannus määrättäisiin taas kahdeksi vuodeksi ottamalla huomioon koulutuksen kustannusten ja valtion yksikköhintarahoituksen muuttuminen,

Toissijainen koulupaikka

- kunnat varaavat talousarvioidensa puitteissa määrärahaa myös toisesta kunnasta perusopetuslain 28 §:n 2 momentin tarkoittamassa ns. toissijaisessa oppilaaksiotossa hakeutuville oppilaille,
- ns. toissijaisessa oppilaaksiotossa kunnan ulkopuolella asuvien oppilaiden asuinkunnilta ei edellytetä korvausta koulunkäyntikustannuksista edellyttäen, että nykyisessä rahoituslainsäädännössä ei tapahdu oleellisia muutoksia.